

Tel/fax:018 515 318  
Email:[anaosvit@gmail.com](mailto:anaosvit@gmail.com)  
[www.osvit.rs](http://www.osvit.rs)  
[www.osvit.org.rs](http://www.osvit.org.rs)



Удружење  
Ромкиња  
„Освит“

Веневерова 46. 18 000 Ниш

---

## ПРОФИЛ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ НИШ



**Romski Balkanski Program  
2007/2009.**

Romski Razvojni Fond – konkurs januar 2008.

**Грађанске  
Иницијативе**

---

Ниш 2008.

# САДРЖАЈ

• Историјат града Ниша .....	3
• Географски положај и климатски услови.....	4
• Култура.....	5
• Привреда.....	5
• Образовње.....	7
• Здравство.....	8
• Становништво.....	8
• Градска општина Палилула.....	9
• Градска општина Црвени крст.....	11

## ИСТОРИЈАТ

### НАИССУС ЦАРСКИ ГРАД



Новац Цара Константина

Ниш је раскрсница балканских и европских путева, други по величини у земљи после Београда, седиште Нишавског округа, који повезује Европу са Блиским Истоком, један од најстаријих градова на Балкану, који од давнина важи за капију Истока и Запада. Шире подручје Ниша било је насељено још у неолиту, у рано бронзано доба. У Археолошком музеју Ниша чувају се праисторијски налази са локалитета Бубањ чука из периода 4000 година пре нове ере.

После Дарданаца и Келта, који су граду дали име Наиссус (Вилин град), Ниш је у античком добу био снажан, неосвојив каструм. Протоломеј га под тим именом први пут спомиње 140. године како једног од четири највећа града Дарданије. Под зидинама римског Наиссуса, цар Клаудије је потукао Готе 269. године.



Цар Константин и царица Теодора

У каснијим изворима спомиње као стециште римских царева. У њему је 274. године рођен Константин Велики, римски император (306-337), наследник Диоклицијана. У Константиново доба (IV век) Ниш је значајан економски, војни и административни центар. Константин у околини Ниша гради своју раскошну летњу резиденцију Медијану. Откривени остаци њених палата, терми, скулптура и мозаика привлаче и данас пажњу научника, посетиоца и туриста.

Откривене ранохришћанске гробнице са живописом и базилика са мораторијумом у Јагодин мали, које се везују за период II-VI века, као и Константиново признавање хришћанства, сведоче о најранијој хришћанској традицији Ниша. Ниш је 441. године порушен од стране Хуна, обновља га у VI веку цар Јустинијан. То је период када ово подручје почињу да насељавају Јужни Словени. Историја ових простора, великим делом ратничка и рушилачка, памти Римљане, Готе, Илире, Трачане, Келте, Хуне и друге народе.

Све до пада српске средњовековне државе под турску власт Ниш је био велики економски, културни и стратешки центар. Савремени развој Ниша почиње 1878. године, ослобађањем од Турака, после близу пет векова робовања. Ниш је тада закорачио у најзначајнији период своје историје: постао је друга престоница савремене Србије.

У Нишу је била резиденција краља Милана и краља Александра Обреновића – Кнежев двор, у коме су они често боравили, посебно у време одржавања седница Народне Скупштине. За време Првог светског рата Ниш је био ратна престоница Србије – од краја јула 1914. до средине октобра 1915. године. Као савремени универзитетски град са преко 250 000 становника, истовремено је природни, друштвени, привредни, образовни, здравствени, културни и спортски центар југоисточне Србије.

## ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И КЛИМАТКСИ УСЛОВИ

Ниш се налази у нишкој котлини уз ушће Нишаве у Јужну Мораву на 43°19' Северне географске ширине и 21°54' Источне географске дужине. Ужи центар града је на 194m надморске висине (код споменика у центру). Највиша тачка на територији града је Соколов камен, врх на Сувој планини (1.523m надморске висине), а најнижа низводно од ушћа Нишаве у Мораву код места Трупале (173m надморске висине). Подручје града захвата површину од 596,71km, на коме се налази Ниш, Нишка Бања и 68 приградских и сеоских насеља.



Географски, Ниш се налази на раскрсници најважнијих балканских и европских саобраћајних праваца. У Нишу се магистрални правац, који води са севера, долином Мораве из правца Београда, рачва на правац ка југу, долином Вардара према Солуну и Атини, и правац ка истоку, долином Нишаве и Марице према Софији, Истанбулу и даље ка Блиском Истоку. У Нишу се одвајају и путеви ка северозападу (према Зајечару, Кладову и Темишвару) и ка југозападу (према Јадранском мору).



Сви ови путни правци били су познати још од најстаријих времена као правци кретања народа, робе и војски. "Via Militaris" у периоду Рима и Византије, "Цариградски друм" у средњовековном периоду у доба Турака. Данас, то су главни магистрални европски правци на Балкану, који Ниш чине раскрсницом Европе са Малом Азијом и Црноморског подручја са Медитераном.

Ниш и шира околина имају умерено-континенталну климу. Средња годишња температура је 11,2°C. Најтоплији месец је јул са просечном температуром од

21,2°C, а најхладнији јануар са срењом температуром од 0,2°C. Годишње у просеку падне 567,25 мм кише и снега по метру квадратном. Просечни ваздушни притисак је 992,74 милибара. Годишње има 123 кишовита дана и 43 дана под снегом. Просечна јачина ветра је нешто мања од 3 бофора.

## КУЛТУРА

Захваљујући бурној историји Ниш је, у правом смислу речи, постао град – музеј. Витрине и депои Народног музеја су пребогати предметима непроцењиве историјске вредности са бројних налазишта.

Носиоци савременог културног живота су Народно позориште, Народна библиотека, Народни музеј, Симфонијски оркестар, Позориште лутака, Завод за заштиту споменика културе, Универзитетска библиотека, Историјски архив, Галерија савремене ликовне уметности, Дом културе, Културно-просветна заједница, издавачке куће, и многобројне организације културно-уметничког аматеризма.

Нишка тврђава је градско утврђење у центру Ниша на о десној обали Нишаве, које има континуитет од око два миленијума константног постојања о чему сведоче многобројни археолошки налази. Данашње утврђење је атриљериског типа и подигле су га Османлије у преиоду од 1719. до 1723. године на простору античког и средњовековног утврђења. По свом данашњем стању, спада међу најочуваније утврде тог типа у Србији и на Балканском полуострву.



Поред тврђаве у Нишу се налазе и други историјски споменици: Чегар, Ђеле Кула, Каменички вис, Три песнице на Бубњу.

У низу културних манифестација које имају југословенски и међународни карактер, а одржавају се у Нишу, најзначајније су: Фестивал глумачких остварења играног филма "Филмски сусрети", међународни фестивал аматерских хорова "Хорске свечаности" и Ликовна колонија "Сићево" - најстарија у земљи.

На територији града Ниша се преплићу културе и традиције православца, римокатолика и миуслимана.

## ПРИВРЕДА

Некада је Ниш био град електронике и локомотива, чувен по Електронској индустрији која их је производила. Локална привреда која се некад заснивала на машинској, електронској о дуванској индустрији, готово да је пропала, осим дуванке индустрије што је повећало број незапослених.

Регион јужне Србије има највише неискоришћених потенцијала, а како ће у наредном периоду бити стециште великих државних капиталних пројеката, очекује се да ће потенцијални инвеститори пронаћи свој интерес да уложе капитал.

Представљањем конкретних пословних прилика и примера успешног пословања, промоцијом привредних потенцијала са тежњом да сваки проблем претвори у пословну шансу, град Ниш ће на најбољи могући начин повезивати представнике власти, приватног и НВО сектора, и тако утицати на стварање повољнијег и подстицајнијег амбијента како за домаће тако и за стране инвестиције.

Град Ниш биће добар домаћин страним и домаћим инвеститорима и у најбољем светлу ће представити царски Ниш, град који је спреман да прихвата нове идеје и пословне планове и који има шта да понуди потенцијалним инвеститорима.

Град Ниш је усвојио основне принципе модерне локалне администрације који подразумевају ефикасну, доступну и поуздану локалну самоуправу. Формирани су: Канцеларија за локални економски развој и Одсек за капиталне инвестиције.

Уз атрактивни пакет пореских повластица, држава даје грант у распону од 2.000€ до 10.000€ по новоотвореном радном месту, доступан Гренфилд пројектима у области производње, услуга, истраживања и развоја.

### Подаци на основу пописа у Нишу из 2002. и 2005. године

укупно радно способно становништво у 2002. години.	173 151
радно способно мушко становништво ( од 15 до 64) у 2002. години	85 327
радно способно женско становништво ( од 15 до 64) у 2002. години	87 854
укупан број запослених у 2005. години	77 047
жена у укупном броју запослених у 2005.години	41.4
број запослених на 1000 становника у 2005. години	305.6
запослени у предузећима, установама и другим организацијама у 2005. години	88
лица која самостално обављају делатност	12

## ОБРАЗОВАЊЕ

О развијености система образовања најбоље говори статистика: око 40.000 ученика у 35 основних и 19 средњих школа и преко четрнаест хиљада студената на 13 факултета нишког Универзитета.

Данас, на почетку новог миленијума, Универзитет у Нишу има у свом саставу тринаест факултета:

- Грађевинско-архитектонски факултет
- Економски факултет
- Електронски факултет
- Машински факултет
- Медицински факултет
- Учитељски факултет у Врању
- Правни факултет
- Природно-математички факултет
- Технолошки факултет у Лесковцу
- Факултет уметности
- Факултет заштите на раду
- Факултет спорта и физичког васпитања
- Филозофски факултет

У оквиру глобалне образовно-научне оријентације сваког од горе набројаних факултета постоји већи број одсека, група или смерова који пружају широке и разноврсне могућности образовања од основних и постдипломских студија до нивоа доктората.

Наставу на Универзитету изводи укупно 1.515 наставника и сарадника, од којих је 133 ангажовано по уговору. Ненаставно особље броји 636 радника.

На Универзитету студира 25.844 студената, од којих су 433 студенти страног држављанства.

Од оснивања до данас, на Универзитету у Нишу дипломирало је преко 41.000 студената различитих профила. Академски назив магистра наука стекло је 1.869 постдипломаца, а одбрањено је 1085 докторских дисертација.

## Подаци о образовању у Нишу у школској 2004/05 и 2005/06 години

редовне основне школе 2004/05	80
ученици основних школа 2004/2005	23 446
средње школе 2004/2005	19
ученици редњних школа 2004/2005	15 667
више школе 2005/2006	1
студенти висших школа 2005/06	906
дипломирани студенти виших школа 2005/06	176
факултети 2005/06	11
студенти факултета	18 245
дипломирани студенти факултета 2005/06	1419

### ЗДРАВСТВО

Тридесет клиника, завода и института који истовремено чине наставну базу Медицинског факултета, као и велики број других медицинских институција, представљају потенцијал нишког здравственог центра који свим суграђанима и становницима овог дела земље омогућава коришћење савремене здравствене заштите и многа достигнућа модерне медицине. На основу пописа из 2005. број становника на једном лекару је 163.8

### СТАНОВНИШТВО

Србија је изузетно хетерогена држава у којој 33. 7% становништва припада некој од 16 мањинских заједница. Од тога Албанци, Мадђари, Бошњаци чине 23% укупне популације и етнички хомогено настављају поједине делове државе. Поред поменутих у Србији живе и припадници других националних мањина: Роми, Ашкалије/Египчани, Бугари, Буњевци, Цинцари, Чеси, Горанци, Власи, Русини итд.

Ниш је по величини и броју становника ( преко 250 000) други у Србији после Београда. На градском подручју живи око 190000 становника а на сеоском 160 000. У структури становника женско становништво чини 51% а мушко 49%, док радно способно становништво у укупном становништву у Републици Србији износи 60, 6%

у Нишу данас живи преко 90% српског становништва а друга по величини етничка заједница су Роми којих има преко 5%. Остали део чине етничке заједнице које не прелазе 1%.



## Подаци о становништу у нишу на основу пописа из 1991, 2002, 2003, 2004 и 2005. године

број становника у Србији у 1991. години	245 182
Број становника у 2002. години	250 518
пораст становништва	5 336
укупно становништво испод 7 година у 2002. години	16 022
укупно становништво од 7 до 14 у 2002 години	22 408
укупно становништво од 60 и више година у 2002 години	37 412
укупно женско становништво од 15 до 49 у 2002 години	62 473
природни приростај у 2005 години	328
народни доходак по становнику у 2003 години	93482
народни доходак у 2004 години	141568
народни доходак у 2005 години	119

Према статистичким подацима на територијама општина Палилула и Црвени крст је сконцетрисан највећи број припадника/ца ромске националности.

Grad Niš obuhvata 5 opština, Medijana, Crveni Krst, Palilula, Pantelej i opštinu Niška Banja. По последњим попису становништва у Нишу живи 5.687 Рома, што је 2,56% од укупног броја становника. Међутим, струџњаци који се баве ромским питањима проценјују да у Нишу живи између 15.000 и 20.000 Рома.

Број Рома у Нишу који нису завршили основну школу је 78,8% од укупног броја Рома. Укупан број лица ромске националности незапослених са завршеном средњом школом је 194 лица, а са V, VI и VII степеном струџне спреме незапослено је њих петоро, док је са првим, другим или основном школом незапослено 2310. подаци до 2002 године.



### ОПШТИНА ПАЛИЛУЛА

Општина Палилула је градска општина која припада граду Нишу и формирана је статутом града 6. јуна 2002. године. Површина општине је 117. 37 километара квадратних и по најновијем попиу у њој живи 72 165 становник. Општина је добила име тако што је у том делу града живео неки ага, који је пушио изузетно велику лулу(лула је имала око 10 метара). Свако јутро, у одређено време, су

његове слуге палиле ту лулу и горела је током целог дана. Општина обухвата део урбаног подручја града Ниша.

По попису из 2002. године у Градској општини Палилула живи 72.165 становника, од чега 54.596 живи у градском подручју, а 17.569 у сеоском подручју. Међутим, према проценама стручњака, услед великог броја избеглих лица са простора Косова и Метохије, на територији Градске општине Палилула живи око 90.000 становника.

Етнички и верски Општина Палилула је хетерогено подручје. Највећи број становника су Срби (90%). Међутим, попис становништва 2002. године није најверније одсликао етничку структуру, јер најбројнија национална мањина у Општини, ромска мањина, по попису броји 3.435 људи, а процена је да их има око 7.500.

#### **СТАНОВНИШТВО ПРЕМА НАЦИОНАЛНОЈ ИЛИ ЕТНИЧКОЈ ПРИПАДНОСТИ, ПО ПОПИСУ 2002.**

	град Ниш	Палилула
укупно	250 518	72 165
национално се изјаснили	245 534	70 162
Срби	235 657	65 732
Црвнгорци	846	201
Југословени	664	179
Албанци	99	11
Бошњаци	24	10
Бугари	799	140
Власи	12	4
Горанци	76	16
Мађари	58	14
Македонци	715	179
Муслимани	89	25
Немци	14	2
Роми	5 687	3 435
Румуни	13	5
Руси	37	12
Словаци	13	3
Украјинци	27	3
Словенци		18
	92	

Чеси	11	3
Остали	174	37
Неизјашњено и неодређено	1 460	557
Регионална припадност	51	20
Непознато	3 473	1 426

По најновијим подацима из 2006. године на територији општине Палилула налазе се два ромска насеља, Црвена звезда и Сточни трг. По изради социјалних карти за категорику најсиромашнијих становника општине Палилула утврђено је да у ове две махале и осталом урбаном делу општине живи 11 000 припадника/ца ромске националности. На истој територији се налазе две школе: О.Ш. „ Сретен Мика Младеновић“ са око 30% ученика ромске националности и О.Ш. „ Краљ Петар“ који има око 35% ученика ромске националности. На територији општине Палилула се налази и ЈКП Медијана и то је тренутно једина могућност где се могу запослити Роми.

## ОПШТИНА ЦРВЕНИ КРСТ



Gradska opština Crveni Krst je gradska opština grada Niša. Nastala je 2002. godine i obuhvata deo naselja Niš i više samostalnih naselja. Deo naselja Niš koji se nalazi u ovoj gradskoj opštini obuhvata sledeće mesne zajednice: 12. Februar, Branko Bjegović i Ratko Jović

Ukupan broj stanovnika opštine (uključujući i deo naselja Niš) iznosi 33.452 po popisu stanovništva 2002. godine, a površina opštine je 181,53 kilometara kvadratnih

Značajne institucije na teritoriji opštine: Univerzitet u Nišu, Autobuska stanica, Duvanska industrija Niš (u sastavu kompanije "Filip Moris"), Tržni centar "Tempo" Aerodrom Niš, Železnička stanica "Crveni krst", Niška Tvrđava, Gradska pijaca, Auto poligon i auto pijaca

Образовне установе на територији општине има укупно 5 и то два факултета и три средње школе и 3 основне школе

Gradska opština Crveni Krst je opština u gradu Nišu koja ima najveći broj Romskog stanovništva (preko 6.500), što iznosi skoro 20% ukupnog broja građana

Većina Roma se bavi sakupljanjem sekundarnih sirovina, ali sa druge strane postoje i Romi dobri preduzetnici koji su započeli da se uspešno bave svojim inovativnim poslom uz podršku Gradske opštine Crveni Krst.

Iz napred navedenih razloga Gradska opština Crveni Krst koja je nastala tek krajem 2004. godine, je rešila da počne sa rešavanjem problema svih građana pa i Roma i to po prioritetu.

Od otvaranja Gradske opštine Crveni Krst krajem 2004. godine, svi Romi koji su živeli na teritoriji ove opštine javili su se za razne vrste pomoći kojima novoformirana opština nije mogla izaći u susret, a to i danas posle 2 godine ne može učiniti, a iz razloga što nema nikakvu nadležnost i kompetenciju za rešavanje ovakvih vrsta problema.

Odmah nakon toga Gradska opština Crveni Krst je preko svojih Saveta rađana i koordinatora Romske nacionalnosti organizovala sakupljanje podataka o Romima i njihovim najvećim problemima.

U cilju sprečavanja pojave хепатитиса А Gradska opština Crveni Krsat je u saradnji sa humanitarnom organizacijom " Crveni Krst", Domom zdravlja, Savetom građana i volonterima (koordinatorima) Romske nacionalnosti, organizovala je preventivne preglede Romske i ne Romske dece u kriznim naseljima i blagovremeno sprečila dalje širenje ove bolesti.

Za početak Gradska opština Crveni Krst je konkurisala sa ukupno 6 projekata kod OEBSA za rešavanje problema Roma, od kojih su dva prihvaćena i u fazi su realizacije, gde je opština uložila 10% sredstava, što iznosi ukupno 1.870 eura a 90% finansira OEBS, što iznosi 16.830 eura.

Kroz ova dva projekta je uključeno u poso preko 30 radno sposobnih osoba Romske nacionalnosti koji su bili bez posla, a u isto vreme su kod opštine konkurisali za jednokratnu pomoć gde opština nije mogla da im izađe u susret zbog ograničenog Budžeta koji diktira Budžet grada Niša.